

The Pattern of Youth's Network Development in order to Make a Prevention Against the Fray Among Vocational Students ¹

Napattarat Chaiakkarakan²

Thasuk Junprasert³

Dusadee Yoelao⁴

Received: July 18, 2016

Accepted: July 29, 2016

Abstract

The objectives of this Participatory Action Research aim to create and synthesize the youth's network development in order to make a prevention against the fray among vocational students. There were 3 groups, which were local researcher, research participants, and stakeholders. This study had been completed within 3 loops. Each loop comprised 3 steps; planning, taking action and observation, and reflection. Content analysis was employed for synthesis. The research found that there were 3 forms of associating connections for preventing mostly occurred fray among vocational students. The first form occurred inside the educational institute defined as initially formed network; focusing on educating or informing about fray protection, also providing an opportunity to work in team. For the others, there were something happening between or among different institutes, which were breaking the wall and co-operation for development. Breaking the wall was a form of connection development focusing on working in team and communicative skill developed by community service activities which had strong potential to reconcile the relationship amongs students in different vocational institutions. For co-operation for development, it focused on developing positive relationship via online system. Apparently, each form indicated the relationship, activities, stages of manipulation, related persons, and results.

Keywords: youth's network, fray prevention, vocational students, participatory action research

¹ Doctoral Thesis for the Philosophy Degree in Applied Behavioral Science Research, Behavioral Science Research Institute, Srinakharinwirot University

² Graduate Student, Doctoral degree in Applied Behavioral Science Research, Behavioral Science Research Institute, Srinakharinwirot University, E-mail: bnnbsri@gmail.com

³ Lecture at Behavioral Research Science Institute, Srinakharinwirot University, E-mail: thasukbsri@gmail.com

⁴ Associate Professor at Behavioral Research Science Institute, Srinakharinwirot University, E-mail: dusadeeyoelao@gmail.com

รูปแบบการพัฒนาเครือข่ายกลุ่มเยาวชน ในการป้องกันการทะเลาะวิวาทในนักเรียนอาชีวศึกษา¹

ณภัทรรัตน์ ไชยอัครกุล²

ฐาศุภร์ จันประเสริฐ³

ดุชนิ โยเหลา⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างและสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาเครือข่ายกลุ่มเยาวชนในการป้องกันการทะเลาะวิวาทในนักเรียนอาชีวศึกษา โดยในการสร้างมีผู้ร่วมวิจัย 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มนักวิจัยร่วม กลุ่มผู้ร่วมวิจัย และกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งในการสร้างมีวงจรของการดำเนินการพัฒนาทั้งสิ้น 3 วงรอบ ในแต่ละวงรอบประกอบด้วย ขั้นตอนการวางแผน ขั้นตอนปฏิบัติตามแผนที่วางไว้และสังเกต และ ขั้นตอนการสะท้อนผล หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำผลที่ได้จากการสร้าง มาทำการสังเคราะห์ตามวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยผลการวิจัยที่ได้จากการสร้างและสังเคราะห์รูปแบบในการพัฒนาเครือข่ายกลุ่มเยาวชนในการป้องกันการทะเลาะวิวาทในนักเรียนอาชีวศึกษา พบว่ามี 3 รูปแบบ เป็นรูปแบบที่เกิดขึ้นภายในสถานศึกษา คือรูปแบบริเริ่มสร้างเครือข่าย เป็นรูปแบบที่เน้นการให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการทะเลาะวิวาท และฝึกทักษะการทำงานร่วมกัน ระหว่างสมาชิกในเครือข่าย และอีก 2 รูปแบบ เป็นรูปแบบที่เกิดขึ้นระหว่างสถานศึกษา คือรูปแบบหลายกำแพงกัน เป็นรูปแบบการพัฒนาเครือข่ายที่เน้นการฝึกทักษะการทำงานร่วมกัน และทักษะการสื่อสาร โดยใช้กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์เป็นตัวเชื่อมในการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างเครือข่ายกลุ่มเยาวชนที่อยู่ระหว่างสถานศึกษา และรูปแบบสานสัมพันธ์ร่วมกันพัฒนาที่เน้นการพัฒนาความสัมพันธ์ผ่านระบบออนไลน์ โดยรายละเอียดในแต่ละรูปแบบจะแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่าง ลักษณะกิจกรรม ขั้นตอนการดำเนินการ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และผลลัพธ์

คำสำคัญ: เครือข่ายกลุ่มเยาวชน การป้องกันการทะเลาะวิวาท นักเรียนอาชีวศึกษา
การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

¹ ปริญญาบัตรระดับดุษฎีบัณฑิต สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

² นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อีเมล: bnnbsri@gmail.com

³ อาจารย์ ประจำสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อีเมล: thasukbsri@gmail.com

⁴ รองศาสตราจารย์ ประจำสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อีเมล: dusadeeyoelao@gmail.com

ที่มาและความสำคัญของปัญหาวิจัย

การทะเลาะวิวาทของกลุ่มวัยรุ่น โดยเฉพาะในนักเรียนอาชีวศึกษา เป็นปรากฏการณ์ที่มีความซับซ้อนและมีสาเหตุจากปัจจัยหลายด้าน ซึ่งปัจจัยที่มีอิทธิพล ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ซึ่งมักพบว่าเป็นคนที่มีบุคลิกภาพเชิงลบ (negative traits) เช่น เป็นคนโกรธง่าย มีทัศนคติด้านความรุนแรง ถูกกระตุ้นต่อสิ่งเร้าได้ง่าย ปัจจัยด้านอิทธิพลทางสังคม โดยเฉพาะกลุ่มเพื่อนและคนใกล้ชิด ปัจจัยเหล่านี้ล้วนนำไปสู่การทะเลาะวิวาท ที่มีความรุนแรงของกลุ่มวัยรุ่นเกิดขึ้น (Reza, 2001) สอดคล้องกับที่ อุมพร ตรังสมบัติ (2559) ที่ได้ พบว่าสาเหตุการเกิดความรุนแรงเกี่ยวข้องกับปัจจัยส่วนตัวของวัยรุ่น เช่น ค่านิยม และทัศนคติที่นิยมใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหา รวมไปถึงค่านิยมเรื่องศักดิ์ศรี เมื่อมีเหตุการณ์ที่ทำให้รู้สึกถูกทำทลายศักดิ์ศรี ก็ทำให้เกิดพฤติกรรมความรุนแรงขึ้นมา มักเป็นความโกรธ การควบคุมอารมณ์ไม่ได้ และถูกเพื่อนชักชวนให้กระทำผิด สอดคล้องกับการทบทวนงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับสาเหตุการทะเลาะวิวาท โดยพบผลว่ามาจากสาเหตุภายในตัวบุคคล เช่น การล้างแค้น เกิดจากเรื่องผู้หญิงเมื่อมองหน้ากันแล้วหมั่นไส้ และต้องการอวดเพื่อนฝูงว่าตัวเองเก่ง (วิสิทธิ์ คลังสิน, 2539; อุษาธัมม์ นิติยาธมย์, 2548) ค่านิยม ความเชื่อ เรื่องศักดิ์ศรี (อุมพร ตรังสมบัติ, 2549) สาเหตุจากสภาพแวดล้อม เช่น อิทธิพลจากรุ่นพี่ การชักนำจากเพื่อน (วิสิทธิ์ คลังสิน, 2539; เสน่ห์ เสถียรพงศ์, 2539; จิรพัฒน์ พรหมสิทธิการ, 2540) บรรยากาศภายในโรงเรียน สื่อมวลชน เช่น โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต (เสรี ภัทรพิศาล, 2546)

การป้องกันการทะเลาะวิวาท ส่วนใหญ่จะมีมาตรการมาจากนโยบายของรัฐบาลมีการฝึกทักษะ และจิตลักษณะต่างๆ ให้กับนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อป้องกันการทะเลาะวิวาท ดังจะเห็นได้จากผลการวิจัยที่พบตรงกันคือ การเสริมสร้างจิตลักษณะที่สำคัญ เช่น ทัศนคติต่อการทะเลาะวิวาท ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน (แสวง ทวีคุณ, 2538) รวมทั้งมีการฝึกการแสดงออกที่เหมาะสมในการเผชิญความขัดแย้ง เน้นการพัฒนาคุณธรรม ความสัมพันธ์กับเพื่อน (พิชัย ผลพันธุ์, 2550) ในส่วนของมาตรการป้องกันการทะเลาะวิวาทของหน่วยงานอื่นๆ ก็ยังไม่พบงานวิจัยที่ศึกษาหาแนวทางป้องกันที่มาจากผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง จะพบแต่แนวทางแก้ไขและป้องกันที่มาจากส่วนอื่นๆ เช่น เมื่อวันที่ 21 มิถุนายน 2559 เว็บไซต์ราชกิจจานุเบกษา ได้เผยแพร่คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติคสช. ที่ 30/2559 เรื่องมาตรการในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาการทะเลาะวิวาท ของนักเรียนและนักศึกษา เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการทะเลาะวิวาทของนักเรียน จำเป็นต้องกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพิ่มเติม อันจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิรูปและการจัดระเบียบในสังคม จึงขออาศัยอำนาจตามความใน ม. 44 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2557 หัวหน้า คสช. โดยความเห็นชอบของ คสช. ในคำสั่งสรุปได้ว่า ให้พ่อแม่ หรือผู้ปกครอง ดูแลและยับยั้งพฤติกรรมที่ไม่ดีของเยาวชน สถานศึกษามีหน้าที่จัดให้มีกิจกรรม รวมทั้งกวดขันและเร่งรัดจัดทำมาตรการป้องกัน และแก้ไขปัญหาเพื่อเป็นการลดปัญหาสังคมโดยด่วน และผู้ใดกระทำการอันเป็นการยุยง ส่งเสริม ช่วยเหลือ ฝักใฝ่ต้องระวางโทษจำคุก และปรับ ทำให้เห็นได้ว่า การแก้ไข หรือป้องกันการทะเลาะวิวาทนั้น อาจต้องเกิดมาจากความร่วมมือที่อาจได้จากการสร้างและพัฒนาเครือข่ายกลุ่มเยาวชนระหว่างสถานศึกษาให้เกิดขึ้นมา เนื่องจากว่าเครือข่าย น่าจะเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดของการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ทั้งนี้ เพราะสมาชิกของเครือข่ายจะมีบทบาทสำคัญในการดำเนินงานร่วมกัน (เสรี พงศ์พิศ, 2548)

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า ปัญหาการทะเลาะวิวาท ที่เกิดขึ้นในกลุ่มของนักเรียนอาชีวศึกษานั้นเป็นเรื่องสำคัญ ที่จำเป็นต้องได้รับการป้องกัน โดยอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วนด้วยกัน ทั้งในส่วนของผู้บริหารสถานศึกษา คณาจารย์ ตลอดจนทั้งนักเรียนอาชีวศึกษาเอง โดยในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะเน้นไปที่กลุ่มตัวแทนนักเรียนอาชีวศึกษาเป็นหลัก เพื่อให้เป็นจุดเริ่มต้นในการสร้างรูปแบบการพัฒนาเครือข่ายที่ดี โดยคาดว่าจะขยายผลต่อไปยังกลุ่มอื่น ๆ ต่อไปได้ ประกอบกับงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าการศึกษาในลักษณะของการร่วมมือกัน เพื่อให้เกิดผลในเชิงปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมนั้น ยังมีไม่มากนัก ดังนั้นในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้นำรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างรูปแบบการพัฒนาเครือข่ายกลุ่มเยาวชนในการป้องกันการทะเลาะวิวาทในนักเรียนอาชีวศึกษา โดยให้ความสำคัญกับการให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ร่วมกันสร้างรูปแบบการพัฒนาเครือข่ายกลุ่มเยาวชนในการป้องกันการทะเลาะวิวาทของนักเรียนอาชีวศึกษา จากนั้นจะมีการสร้างคู่มือการพัฒนาเครือข่ายกลุ่มเยาวชนในการป้องกันการทะเลาะวิวาทในนักเรียนอาชีวศึกษาด้วย ซึ่งถือว่าเป็นความพยายามในการจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นโดยมุ่งเน้นการป้องกันมากกว่าการแก้ไขหรือเยียวยาปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งจะก่อให้เกิดผลที่ยั่งยืนในระยะยาวต่อไปได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อสร้างและสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาเครือข่ายกลุ่มเยาวชนในการป้องกันการทะเลาะวิวาท การพัฒนาในระดับภายในสถานศึกษา และระหว่างสถานศึกษาของนักเรียนอาชีวศึกษา

การประมวลเอกสาร

ในส่วนของการสร้างรูปแบบการพัฒนาเครือข่ายกลุ่มเยาวชนในการป้องกันการทะเลาะวิวาทของนักเรียนอาชีวศึกษา ผู้วิจัยได้นำแนวคิดในเรื่องการรวมกลุ่ม มาเป็นแนวคิดในการอธิบายขั้นตอนที่เกี่ยวกับการสร้างรูปแบบการพัฒนาเครือข่ายฯ ตั้งแต่การรวมกลุ่มของเยาวชนภายในสถานศึกษา และระหว่างสถานศึกษา ว่ารวมกลุ่มกันได้อย่างไร การทำงานร่วมกันต้องทำอย่างไร ก่อนที่จะนำไปสู่เครือข่ายกลุ่มเยาวชนในการป้องกันการทะเลาะวิวาท

แนวคิดเรื่องเครือข่าย ชนิฐฐา กาญจนรังสินนท์ (2543) เป็นแนวทางในการพัฒนาเครือข่ายกลุ่มเยาวชนในการป้องกันการทะเลาะวิวาท ว่าควรเริ่มตั้งแต่การร่วมมือกันของกลุ่มผู้ร่วมวิจัย การเชื่อมโยงของสถานศึกษาที่เป็นเครือข่าย ในลักษณะที่มีความสัมพันธ์ของสมาชิกในเครือข่ายที่เป็นไปโดยสมัครใจ กิจกรรมที่ทำในเครือข่ายต้องมีความเหมาะสมหรือแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน การเป็นสมาชิก เครือข่ายต้องไม่มีผลกระทบต่อความเป็นอิสระหรือความเป็นตัวของตัวเอง เพื่อจะช่วยให้เกิดพลังทางสังคมที่ โดยเฉพาะการป้องกันการก่อเหตุทะเลาะวิวาทของนักเรียนอาชีวศึกษา น่าจะช่วยให้สังคมเข้มแข็ง เกิดการพัฒนาอย่างแท้จริงและยั่งยืน

และรูปแบบชีวิตวิทยานิเวศวิทยาของ Bronfenbrenner (2005) เป็นแนวทางในการศึกษาการสร้างรูปแบบการพัฒนาเครือข่ายกลุ่มเยาวชนในการป้องกันการทะเลาะวิวาทในนักเรียนอาชีวศึกษา ว่าในการรวมกลุ่มเยาวชนการพัฒนาเครือข่ายนั้น มีคุณลักษณะเฉพาะอย่างไร มีบริบททางสังคมใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาเครือข่ายกลุ่มเยาวชน และอยู่ในระดับใดในสังคมบ้าง

วิธีการวิจัย

ในการสร้างรูปแบบการพัฒนาเครือข่ายกลุ่มเยาวชนในการป้องกันการทะเลาะวิวาทในนักเรียนอาชีวศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำ การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) ตามแนวคิดของ O'Leary (2004) (อ้างถึงใน วรรณดี สุทธิธารกร, 2556) ที่ให้ความสำคัญกับความรู้ที่ก่อรูปขึ้นท่ามกลางการเรียนรู้ตลอดวงจรของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ที่เป็นเสมือนการสร้างการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อนำสู่การเปลี่ยนแปลง ซึ่งเป้าหมายของความสำเร็จจะขัดเกลาวิธีการของการปฏิบัติ การเก็บข้อมูล รวมทั้งการตีความข้อมูลจะเป็นแสงสว่างที่นำไปสู่ความเข้าใจเรื่องราวในแต่ละขั้นตอนของการวิจัย

ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย มี 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มนักวิจัยร่วม (Local Researcher) ได้แก่ กลุ่มอาจารย์จากสถานศึกษา 2 แห่ง รวม 2 คน เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับการทะเลาะวิวาทของนักเรียนอาชีวศึกษา และมีแนวคิดที่จะแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น และยินดีที่จะเข้าร่วมในการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในครั้งนี้ตั้งแต่ต้นจนจบโครงการ 2) กลุ่มผู้ร่วมวิจัย (Participants) ได้แก่ ตัวแทนนักเรียนอาชีวศึกษา และตัวแทนอาจารย์ โดยกลุ่มตัวแทนนักเรียน คือ นักเรียนอาชีวศึกษาที่มีความสมัครใจ ในการร่วมพัฒนาเครือข่ายในการป้องกันการทะเลาะวิวาทในนักเรียนอาชีวศึกษาจากสถานศึกษาของรัฐแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานครจำนวน 30 คน และจากสถานศึกษาของเอกชนแห่งหนึ่ง จำนวน 15 คน รวม 45 คน ที่ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกที่กำหนดไว้ คือ มีบทบาทเป็นหัวหน้าชุดในการทำกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษา เช่น กิจกรรมหน้าเสาธง กิจกรรมการแข่งขันต่าง ๆ และได้รับการยอมรับจากนักเรียนอาชีวศึกษา เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ และสามารถให้คำปรึกษากับเพื่อนได้ รวมทั้ง ยินดีเข้าร่วมในการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในครั้งนี้ตลอดตั้งแต่ต้นจนจบโครงการ อีกกลุ่มได้แก่กลุ่มตัวแทนอาจารย์ เป็นอาจารย์ที่มีความสมัครใจในการร่วมพัฒนาเครือข่ายในการป้องกันการทะเลาะวิวาทในนักเรียนอาชีวศึกษา จากสถานศึกษาของรัฐแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานครจำนวน 2 คน และจากสถานศึกษาของเอกชนแห่งหนึ่ง จำนวน 2 คน มีคุณสมบัติที่สำคัญ ได้แก่ เป็นอาจารย์ฝ่ายปกครอง หรือ ฝ่ายพัฒนาศักยภาพนักเรียนอาชีวศึกษา มีประสบการณ์การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการทะเลาะวิวาทของนักเรียนอาชีวศึกษา และยินดีเข้าร่วมการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในครั้งนี้ตลอดตั้งแต่ต้นจนจบโครงการ และ 3) กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stake holder) ได้แก่ กลุ่มผู้บริหาร กลุ่มนักเรียนทั่วไป ที่สมัครใจเข้าร่วมกิจกรรมที่กลุ่มผู้ร่วมวิจัยจัดขึ้น

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้นำการวิเคราะห์ข้อมูล แบบวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) มาใช้ในการสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาเครือข่ายกลุ่มเยาวชนในการป้องกันการทะเลาะวิวาทของนักเรียนอาชีวศึกษา ซึ่งเป็นผลที่ได้จากการสร้างรูปแบบการพัฒนาเครือข่ายกลุ่มเยาวชนในการป้องกันการทะเลาะวิวาทในนักเรียนอาชีวศึกษา

ผลการศึกษา

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการศึกษาในครั้งนี้ เป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1. การสร้างรูปแบบการพัฒนาเครือข่ายกลุ่มเยาวชนในการป้องกันการทะเลาะวิวาทในนักเรียนอาชีวศึกษา 2. การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาเครือข่ายกลุ่มเยาวชนในการป้องกันการทะเลาะวิวาทในนักเรียนอาชีวศึกษา

1. การสร้างรูปแบบการพัฒนาเครือข่ายกลุ่มเยาวชนในการป้องกันการทะเลาะวิวาทในนักเรียนอาชีวศึกษา

จากผลการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ในการสร้างรูปแบบการพัฒนาเครือข่ายกลุ่มเยาวชนในการป้องกันการทะเลาะวิวาทในนักเรียนอาชีวศึกษา 3 วงจรของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ดังนี้

วงจรที่ 1 การพัฒนาเครือข่ายกลุ่มเยาวชนภายในสถานศึกษาในการป้องกันการทะเลาะวิวาทในนักเรียนอาชีวศึกษา

1) **ขั้นวางแผน (Plan1) การวางแผนอนาคตร่วมกัน** กลุ่มผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยจากสถานศึกษาทั้ง 2 แห่ง ได้วางแผนอนาคตในการพัฒนาเครือข่ายกลุ่มเยาวชนภายในสถานศึกษาร่วมกัน ด้วยเทคนิคการแสวงหาอนาคต (Future Search Conference: FSC) โดยผลที่ได้คือ ให้มีการจัดกิจกรรมในการสร้างเครือข่ายภายในสถานศึกษา และเครือข่ายระหว่างสถานศึกษา โดยเชื่อว่า การสร้างเครือข่ายภายใน และระหว่างสถานศึกษานี้จะช่วยป้องกันการทะเลาะวิวาทที่จะเกิดขึ้นต่อไปในอนาคตได้

“ทุกวันนี้ที่ทะเลาะกัน ก็มาจากที่เด็กไม่รู้จกกัน ฟังต่อๆกันมาว่าถ้าเจอให้จัดการเลย ไม่เช่นนั้นไม่รอดแน่ ดังนั้นถ้าเด็กได้รู้จักกัน มีกิจกรรมอะไรร่วมกันก็จะช่วยป้องกันตรงนี้ได้” (อ.เอก)

“ผมอยากให้เริ่มจากในวิทยาลัยก่อนครับ เพราะบางครั้งเราไม่รู้จกกัน ไม่กล้าพูดกัน พอมีปัญหาหนักก็ชดกันเลย แต่ถ้าในวิทยาลัยได้มีอะไรทำร่วมกัน อย่างกีฬา ก็ให้ทำด้วยกัน สลายแผนกไปเลย น่าจะดี” (รัฐพล)

“ผมว่าจริงๆ ในวิทยาลัยก็รู้จักกันนะ ที่ทะเลาะก็กับที่อื่นมากกว่า เพราะไม่รู้จกกัน ถ้าได้ทำอะไรร่วมกัน คงทำให้ช่วยป้องกันตรงนี้ได้” (เอกรินทร์)

2) **ขั้นปฏิบัติการ (Action1) ตามแผนที่วางไว้และการสังเกต (Observe)** ผู้วิจัยได้นำผลที่ได้จากการวางแผน (Plan1) ทั้งหมด มารวบรวม และจัดทำเป็นกิจกรรมให้กับกลุ่มเยาวชนของสถานศึกษาทั้ง 2 แห่ง กิจกรรมนี้เป็นส่วนหนึ่งของขั้นการปฏิบัติ (Action1) โดยเป็นกิจกรรมที่จัดภายในของแต่ละสถานศึกษา ทั้งนี้ผู้วิจัย และนักวิจัยร่วม (Local Researcher) ได้ทำการประสานกับตัวแทนผู้บริหารของสถานศึกษา เพื่อหาแนวทางที่จะจัดกิจกรรมขึ้นมา ทั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้ร่วมวิจัยในระดับบุคคล และระดับกลุ่ม โดยในระดับบุคคลนั้น มีกิจกรรมเพื่อพัฒนาความรู้ให้กับกลุ่มเยาวชนในการป้องกันการทะเลาะวิวาท ส่วนในระดับกลุ่ม เป็นกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะในการทำงานร่วมกันของกลุ่มเยาวชน โดยทุกกิจกรรมนั้น ได้จัดขึ้นภายในสถานศึกษาทั้ง 2 แห่ง กิจกรรมระดับบุคคล ได้แก่ กิจกรรมการพัฒนาคำรู้เกี่ยวกับการป้องกันการทะเลาะวิวาท และการทำงานร่วมกัน กิจกรรมระดับกลุ่ม เป็นการฝึกทักษะในการทำงานร่วมกัน โดยจัดกิจกรรมตามบริบทของสถานศึกษา ทำให้กิจกรรมของทั้งสองที่มีรูปแบบกิจกรรมที่ต่างกัน ในสถานศึกษาภาครัฐ จัดกิจกรรมกีฬา สโมสรสถานศึกษาภาคเอกชน จัดกิจกรรมเผยแพร่ความรู้:

ผลที่ได้จากการทำกิจกรรมระดับบุคคล พบว่ากลุ่มผู้ร่วมวิจัย (Participants) สามารถให้ความหมายและบอกวิธีการป้องกันการทะเลาะวิวาท รวมทั้งบอกความสำคัญของการทำงานร่วมกัน โดยเชื่อมโยงกับความรู้ที่ผู้วิจัยให้ได้ ซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญในการออกแบบกิจกรรมเพื่อพัฒนาเครือข่ายในการป้องกันการทะเลาะวิวาทได้

“การป้องกันการทะเลาะวิวาท ก็มีหลายแบบครับ แบบป้องกันกับกลุ่มที่ไม่เคยมีประวัติเลย แบบป้องกันกับกลุ่มเสี่ยง แล้วก็แบบป้องกันไม่ให้เกิดซ้ำ กับพวกที่เคยทะเลาะแล้ว ผมคิดว่า แบบที่ทำกับกลุ่มไม่มีประวัติเลยเนี่ยง่ายที่สุดแล้ว” (รัฐพันธ์)

“การทำงานร่วมกัน ก็ต้องช่วยเหลือกันครับ มีปัญหาที่ช่วยกันแก้ไข ถ้าได้ร่วมกันทำงานได้ ก็จะรักสามัคคีกัน ตักันอะไรพวกนี้ ก็คงเกิดยากครับ” (เอกลักษณ์)

ส่วนในระดับกลุ่ม พบว่า ผู้ร่วมวิจัย (Participants) โดยเฉพาะ กลุ่มนักเรียนอาชีวศึกษามีทักษะในการทำงานร่วมกันกับเพื่อนร่วมแผนก เพื่อนร่วมชั้นปี เพื่อนต่างแผนก และรุ่นพี่รุ่นน้องต่างชั้นปีเช่น ทักษะในการสื่อสาร ทักษะในการวางแผน ทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเพิ่มมากขึ้น โดยคาดว่าเมื่อมีทักษะเหล่านี้แล้ว จะช่วยทำให้เกิดเครือข่าย ที่นำไปสู่การป้องกันการทะเลาะวิวาทได้

“ผมพูดรู้เรื่องขึ้นนะครับ พูดให้คนอื่นรู้ว่าผมจะทำอะไร อยากทำอะไร เมื่อก่อนก็แค่พูดกับเพื่อนด้วยกัน ตอนนี้ก็ต้องพูดกับแผนกอื่น รุ่นอื่น ตอนแรกๆ ก็ทำไม่ได้ครับ แต่พอทำบ่อยๆ เพราะต้องอธิบายก็เลยทำได้ขึ้นครับ” (รัฐพล)

“ได้วางแผนครับ ผมเป็นพี่แล้ว น้องก็รอฟังว่าจะทำยังไงดี เริ่มตรงไหน ปกติผมก็รับมาจากอาจารย์อีกที แต่ครั้งนี้ได้คิด ได้แก้ปัญหาด้วย มันมานอกเหนือจากที่เราคิดไว้ ก็แก้หน้างานครับ หลายเหตุการณ์ก็แก้ต่างกันไป ก็ดีครับ ได้ฝึกทำครับ” (เอกราช)

3) ขั้นตอนการสะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflect1) ผู้วิจัยได้ให้กลุ่มผู้ร่วมวิจัยที่เข้าร่วมทั้ง 2 กิจกรรม ร่วมกันสะท้อนผลการปฏิบัติ โดยใช้เทคนิคการทบทวนผลหลังการปฏิบัติงาน (After action review: AAR) เพื่อให้ได้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะสำหรับการวางแผนเพื่อปรับปรุงกิจกรรมการพัฒนาเครือข่ายกลุ่มเยาวชนภายในสถานศึกษา พบผลลัพธ์ ที่ได้คือ ความรู้ในการป้องกันการทะเลาะวิวาท และการทำงานร่วมกัน เป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาเครือข่ายกลุ่มเยาวชนในการป้องกันการทะเลาะวิวาทเป็นอย่างมาก เพราะเมื่อมีความรู้ก็จะสามารถนำไปใช้ได้จริงได้

“สิ่งสำคัญคือ ความรู้ที่ได้ครับ เพราะก่อนหน้านี้ไม่รู้เลยว่า การป้องกันการทะเลาะวิวาทมีหลายแบบ แล้วก็ทำได้จริงด้วย พอได้รู้ ก็มีโอเคเดียวเลย ว่าก็ไปป้องกันกับพวกที่ยังไม่เคยทะเลาะ ก็น่าจะได้ผลดี ส่วนพวกไอ้พวกที่มันเก่าแล้ว ก็คงยากหน่อย แต่เดี๋ยวมันก็จบแล้ว ก็ถ้าน้องๆ มีตรงนี้ก็ดีครับ” (เอกราช)

“ผมว่า การได้ฝึกวางแผน ฝึกพูดให้คนอื่นเข้าใจเราเนี่ย สำคัญครับ มันช่วยทุกอย่างได้ เพราะถ้าเราพูดไม่รู้เรื่อง คนอื่นๆ ก็คงไม่เข้าใจเรา แต่ถ้าให้ฝึกพูดในท้องก็คงเบื่อครับ มันต้องแบบจัดกิจกรรมแบบนี้แหละครับ ผมว่าดี มันสถานการณ์จริงนี่” (รัฐพล)

ส่วนข้อเสนอแนะในการพัฒนากิจกรรมนั้น พบว่า ผู้เข้าร่วมชอบรูปแบบของกิจกรรมที่จัดเพื่อสร้างเครือข่ายกลุ่มเยาวชนภายในสถานศึกษา เพราะมีกระบวนการที่ดี เกิดเครือข่าย รวมทั้งได้ความรู้ และทักษะในการทำงานร่วมกัน ที่จะป้องกันการทะเลาะวิวาทได้ จึงเสนอว่า อยากให้มีการจัดกิจกรรมการพัฒนาเครือข่ายระหว่างสถานศึกษาขึ้น

“ทำได้จริงครับ ทำแล้วจะรู้จักกัน กล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็น ไม่ต้องกลัวรุ่นพี่ แล้วก็จะไม่ต้องทำตามแบบที่ไม่อยากทำ แต่ต้องทำให้ต่อเนื่องทุกปี รุ่นต่อรุ่นกันไป ทำแทนรับน้องก็คงดีครับ” (เอกราช)

“อยากให้ลองจัดกับวิทยาลัยอื่นดูบ้างครับ ในวิทยาลัยตอนนี้ เจอเพื่อนต่างแผนกก็มีทักทายเป็นถามกันบ้างว่าเป็นไง จากที่ไม่เคยทักกันมาก่อน” (รัฐพล)

วงจรที่ 2: การพัฒนาเครือข่ายกลุ่มเยาวชนระหว่างสถานศึกษาในการป้องกันการทะเลาะวิวาทในนักเรียนอาชีวศึกษา

1) **ขั้นวางแผน (Plan2)** การพัฒนาเครือข่ายกลุ่มเยาวชนระหว่างสถานศึกษา หลังจากที่ได้ทำกิจกรรมการพัฒนาเครือข่ายกลุ่มเยาวชนภายใน ของแต่ละสถานศึกษาแล้วนั้น ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากขั้นการสะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflect 1) มาใช้ในการวางแผนเพื่อปรับปรุงกิจกรรม ร่วมกับกลุ่มผู้ร่วมวิจัยทั้ง 2 แห่ง ในการวางแผน (Plan2) กิจกรรมการพัฒนาเครือข่ายกลุ่มเยาวชนทั้งภายใน และระหว่างสถานศึกษาให้เกิดขึ้นมา โดยมีผลของการระดมความคิดเห็น คือ ให้จัดกิจกรรมพัฒนาเครือข่ายเยาวชนระหว่างสถานศึกษา เป็นกิจกรรมระหว่างกลุ่ม มีการพัฒนาทักษะในการทำงานร่วมกัน ผ่านการทำกิจกรรมการบำเพ็ญประโยชน์ บริการซ่อมอุปกรณ์ไฟฟ้าและเครื่องยนต์

“ผมอยากให้จัดกิจกรรมที่เราสามารถทำร่วมกันได้ครับ เอาความรู้มาใช้ก็ได้ ไปช่วยออกหน่วยก็ได้ ได้เจอคนเยอะๆ จะได้ฝึกการพูดกับคนอื่นครับ ครั้งที่แล้วแค่คนในวิทยาลัย ครั้งนี้จะได้ทำกับเพื่อนวิทยาลัยอื่นด้วย น่าจะดีนะครับ” (เอกรินทร์)

“กิจกรรมที่ให้เราทำด้วยกันได้ ก็คงเป็นไปช่วยซ่อมของมั้งครับ ได้ช่วยคนอื่นด้วย พวกคนอื่นๆ จะได้ว่าพวกผมก็ทำได้เหมือนกัน ไม่ใช่เห็นพวกเราแล้วหลบเลย อยากให้เค้ามองเราใหม่ด้วยครับ” (รัฐพล)

2) **ขั้นปฏิบัติกิจกรรม (Action 2) ตามแผนที่วางไว้ และการสังเกต (Observe)** ขั้นการปฏิบัติกิจกรรม (Action2) ตามแผนที่วางไว้ และการสังเกต เป็นการปฏิบัติกิจกรรมที่จัดทั้งภายในของแต่ละสถานศึกษา และจัดร่วมกันระหว่างสถานศึกษา โดยกลุ่มผู้ร่วมวิจัย โดยเฉพาะกลุ่มนักเรียนได้นำความรู้จากขั้นการปฏิบัติ (Action1) มาใช้ วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมในขั้นปฏิบัติ (Action2) เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ฝึกทักษะของการทำงานร่วมกัน และได้มีเครือข่ายระหว่างสถานศึกษา ผ่านการจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ ที่เป็นส่วนหนึ่งของโครงการบริการวิชาการแก่ชุมชน ของสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้วยการจัดกิจกรรมให้บริการการซ่อมแซมสิ่งของเครื่องใช้ภายในบ้านให้กับประชาชนผู้สนใจ

ผลที่ได้จากการทำกิจกรรมระดับบุคคล จากการสัมภาษณ์ก็ได้พบว่า นักเรียนอาชีวศึกษา มีทักษะในการสื่อสาร ที่เป็นทักษะสำคัญในการป้องกันการทะเลาะวิวาทเพิ่มมากขึ้น จากการที่ได้ฝึกการสื่อสารในระหว่างการทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ ทั้งกับนักเรียนอาชีวศึกษาด้วยกันเอง และบุคคลอื่นๆ เช่น อาจารย์ ผู้มารับบริการ

“ได้ฝึกพูดมากๆเลยพี่ ต้องอธิบายตั้งแต่เริ่มรับของเลย ว่าต้องบอกนะว่าอะไรเสียตรงไหน ถ้าซ่อมไม่ได้ ก็ต้องไปบอกอาจารย์ เค้าก็มาดูให้ ต้องอธิบายอีก พอซ่อมเสร็จ ก็ต้องอธิบายให้ดีๆ ฟังอีกว่า อะไรมันเสีย แล้วเราซ่อมอะไรให้แล้วต้องดูแลยังไง พอเค้ายิ้ม ขอบคุณผมมีใจพองเลย (ยิ้มกว้าง)” (รัฐธรา)

นอกจากนี้การทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ในครั้งนี้ ทำให้นักเรียนอาชีวศึกษา รู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองมากขึ้น จากการที่ได้ใช้ความสามารถในสิ่งที่เรียนมา ช่วยซ่อมแซมสิ่งของให้กับประชาชนที่มาใช้บริการ

“ผมเพิ่งรู้พี่ ว่าผมก็ช่วยเค้าได้ มันดีต่อใจ แบบบอกไม่ถูกเลยพี่ อยากมาทำเรื่อยๆ ยิ่งเค้าบอกว่า เราไม่ได้ซ่อมแค่ของ แต่ซ่อมหัวใจ ผมนี่น้ำตาซึมเลย” (รัฐพล)

ส่วนผลในระดับกลุ่ม พบว่า มีความสัมพันธ์ที่ดีในกลุ่มนักเรียนอาชีวศึกษาที่อยู่ต่างสถานศึกษา สามารถทำงานร่วมกันได้ ทั้งในระหว่างต่างชั้นปี และต่างแผนก

“ผมก็ได้ทำงานกับเพื่อนที่เรียนไฟ เหมือนกันครับ ก็ช่วยกันซ่อม ช่วยกันทำ ก็ได้รู้ว่าถึงเรียนคนละที่ แต่สิ่งที่เรียนก็เหมือนๆ กัน เค้าก็ไม่ได้เป็นอย่างที่พวกเรารู้สึกมา ก็ได้เพื่อนเพิ่ม ก็ดีครับ” (รัฐธรา)

3) ขั้นการสะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflect 2) ผู้วิจัยได้ให้กลุ่มผู้ร่วมวิจัย ร่วมกันสะท้อนผลการปฏิบัติ โดยใช้เทคนิคการทบทวนผลหลังการปฏิบัติงาน (After action review: AAR) เพื่อให้ข้อเสนอแนะสำหรับการวางแผนเพื่อปรับปรุงกิจกรรมต่อไป ผลลัพธ์ที่ได้คือ การจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์นี้ ช่วยในการพัฒนาเครือข่ายระหว่างสถานศึกษาได้เป็นอย่างดีทำให้ได้ความรู้และทักษะในเรื่องการทำงานร่วมกันว่า หากต้องทำงานร่วมกับบุคคลอื่น ต้องรู้จักการสื่อสารที่ดี การให้เกียรติ การยอมรับความคิดเห็น การช่วยเหลือกัน การมีส่วนร่วมของทุกคน และความรู้สึกว่าตัวเองมีคุณค่าที่ได้ทำให้คนอื่นมีรอยยิ้มกลับไป หลังจากที่ได้ซ่อมสิ่งของได้แล้ว

“ผมไม่คิดเลยว่า แ่ผมมาซ่อมของให้ตามกิจกรรมที่พี่จัด ผมจะได้เพื่อนต่างที่ ได้ช่วยเหลือกัน ได้ฝึกพูดให้รู้เรื่องกว่าเดิม พูดกับคนหลายกลุ่มเลย ผมชอบมากนะพี่ ที่ได้ทำให้คนเห็นว่า เด็กอาชีวก็มีดี ภาพลักษณ์ที่ดี อยากทำไปเรื่อย ๆ เลยพี่” (เอกรินทร์)

ส่วนข้อเสนอแนะในการปรับปรุงกิจกรรมนั้น พบว่า ต้องการให้เพิ่มการพัฒนาเครือข่ายผ่านทางออนไลน์ เช่น การสร้างกลุ่ม Line ในการวางแผนกิจกรรมร่วมกันทั้งกับกลุ่มเยาวชนในสถานศึกษา และกลุ่มเยาวชนระหว่างสถานศึกษา เพื่อให้มีการติดต่อประสานงานที่ง่ายขึ้น อยากทำกิจกรรมในสถานที่อื่น รวมทั้งเพิ่มกิจกรรมการให้ความรู้เข้ามาด้วย

“อยู่ไกลกันนะพี่ ผมว่าติดต่อกันทางไลน์ก็ดีพี่ สะดวก แล้วก็กลับไปอ่านได้ด้วยว่าคุยอะไร เร็วด้วย จะได้เตรียมของ ปรึกษาอะไรกันได้ง่ายขึ้น” (รัฐพล)

วงจรที่ 3: การพัฒนาเครือข่ายกลุ่มเยาวชนระหว่างสถานศึกษาในการป้องกันการทะเลาะวิวาทในการป้องกันการทะเลาะวิวาท ในนักเรียนอาชีวศึกษา

1) ขั้นวางแผน (Plan 3) การพัฒนาเครือข่ายกลุ่มเยาวชนระหว่างสถานศึกษา หลังจากที่ได้ทำกิจกรรมการพัฒนาทักษะของการทำงานร่วมกันภายใน และระหว่างสถานศึกษาแล้วนั้น ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากขั้นการสะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflect 2) มาใช้ในการวางแผน (Plan3) เพื่อปรับปรุงกิจกรรมการพัฒนาเครือข่ายร่วมกับกลุ่มผู้ร่วมวิจัยทั้ง 2 แห่ง โดยมีผลของการระดมความคิดเห็น คือ กลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้เสนอกิจกรรมการบำเพ็ญประโยชน์ที่นักเรียนอาชีวศึกษาทั้ง 2 แห่งไปบำเพ็ญประโยชน์ร่วมกัน และให้ความรู้เกี่ยวกับการซ่อมสิ่งของต่างๆ โดยให้มีการประสานงานผ่านระบบออนไลน์ เพื่อความสะดวกและรวดเร็วโดยคาดว่าจะช่วยให้ผู้ร่วมวิจัย กลุ่มนักเรียน มีการทำงานร่วมกันได้มากขึ้นและจะทำให้มีการพัฒนาเครือข่ายระหว่างสถานศึกษาเกิดขึ้น

2) **ขั้นปฏิบัติการกิจกรรม (Action 3) ตามแผนที่วางไว้ และการสังเกต (Observe)** เป็นการปฏิบัติกิจกรรมที่จัดทั้งภายในของแต่ละสถานศึกษา และจัดร่วมกันระหว่างสถานศึกษา วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมในขั้นปฏิบัติ (Action 3) เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกทักษะของการทำงานร่วมกัน และเพื่อให้นักเรียนได้มีเครือข่ายระหว่างสถานศึกษา โดยเน้นการสื่อสารผ่านทางระบบออนไลน์ ตั้งแต่การเริ่มกิจกรรม ผ่านการจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ ที่เป็นส่วนหนึ่งของโครงการบริการวิชาการแก่ชุมชน ของสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้วยการจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ด้วยการซ่อมสิ่งของ และให้ความรู้เกี่ยวกับการซ่อมแซมและบำรุงรักษาสิ่งของเครื่องใช้ภายในบ้านให้กับประชาชนผู้สนใจ

ผลที่ได้จากการทำกิจกรรมระดับบุคคล พบว่า นักเรียนอาชีวศึกษา มีการตั้งกลุ่ม Line ชื่อ R-cheewa R-relationship ขึ้น โดยนักเรียนอาชีวศึกษา ได้ใช้ในการวางแผนงาน ทำให้มีทักษะในการสื่อสารผ่านระบบออนไลน์ ในเรื่องการใช้คำพูด การใช้สติ๊กเกอร์ไลน์ที่เป็นสัญลักษณ์แทนการส่งข้อความ รวมทั้งการนำเสนอผลงานทางระบบออนไลน์ ให้บุคคลอื่น ๆ นอกเครือข่ายได้รับรู้ รวมทั้งได้ให้ความชื่นชมผ่านการแสดงความคิดเห็นต่างๆ ซึ่งทำให้เกิดเป็นเครือข่ายระหว่างสถานศึกษาในระบบออนไลน์ขึ้น โดยผลที่เกิดขึ้นนี้จะช่วยในการป้องกันการทะเลาะวิวาทระหว่างสถานศึกษาที่จะเกิดขึ้นต่อไปได้

“มี Group line ก็คุยกันมากขึ้นครับ ส่งตีกเกอร์ ส่งรูป ตอนเราทำงานก็เอาไปโพสต์ในเฟสบุ๊คเรา ก็มีคนมากด Like มาสนใจ อยากมาร่วมด้วย ก็ได้เพื่อนเพิ่มอีก ได้กลุ่มเพื่อนทางไลน์เพิ่มด้วยครับ ถ้าต่อไปมีแบบนี้ผมว่า ตีกกันก็คงไม่มีแล้วละครับ เพราะเป็นเพื่อนพี่น้องกัน ไม่ตีกกันพี่” (เอกลักษณ์)

3) **ขั้นการสะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflect 3)**

ผู้วิจัยได้ให้กลุ่มผู้ร่วมวิจัย ร่วมกันสะท้อนผลการปฏิบัติ โดยใช้เทคนิคการทบทวนผลหลังการปฏิบัติงาน (After action review: AAR) เพื่อให้ได้ความคิดเห็น สำหรับการวางแผนเพื่อปรับปรุงกิจกรรม และข้อเสนอแนะการพัฒนากิจกรรมต่อไป พบว่า การจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ โดยมีการนำการสื่อสารผ่านออนไลน์มาร่วมด้วย เป็นรูปแบบที่เหมาะสม ทำให้ติดต่อประสานงานได้รวดเร็ว สมาชิกในกลุ่มมีการสื่อสารกันมากขึ้นทั้งแบบที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการ กล้าที่จะแสดงความคิดเห็นมากขึ้น

“พอมีไลน์ก็ดีพี่ คุยกันง่าย ไวขึ้น สนุกกันเร็วด้วย บางทีไม่กล้าพูด ผมก็พิมพ์ ส่งตีกเกอร์บ้าง มันดีตรงที่ไม่ต้องมารวมกัน แต่ก็คุยได้ได้ง่ายพี่” (เอกลักษณ์)

“เกิดสิพี่ เครือข่ายเนี่ย อย่างน้อยก็มีกลุ่มที่รู้จักกัน ถ้ามกกัน มีน้องมันไปเปิดร้านซ่อมพัดลมเลยนะพี่ พอมันทำไม่ได้ มันก็ไลน์มาถามผมว่าซ่อมยังไง ผมว่าดีนะพี่ ได้มีกลุ่มที่มีคนหลายที่ หลายรุ่น ก็ช่วยกัน ถ้ามีแบบนี้ไอ้ตีกกันไรนี่ ผมว่ามันก็คงลดลงพี่ พวกที่มันตีมันก็ค่อยๆ จบไป ต่อไปก็ไม่มีแล้วพี่” (รัฐพล)

ส่วนข้อเสนอแนะในการปรับปรุงกิจกรรมนั้น พบว่า การจัดกิจกรรมต่อไป อยากให้มีการวางแผนประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้เพื่อนทำกิจกรรมดีร่วมกัน และได้ทำงานร่วมกับโรงเรียนอื่น โดยเฉพาะกลุ่มที่มีเรื่องทะเลาะวิวาท และกลุ่มเสี่ยง อาจมีการวางแผน Live ใน Facebook ขณะที่ทำกิจกรรมด้วย ในส่วนของกลุ่ม Line จะคุยและแชร์กันในเรื่องอื่นๆ นอกเหนือจากเรื่องการเตรียมงาน เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีภายในเครือข่ายมากยิ่งขึ้น

“ผมว่า ต่อไปจะ Live ใน FB ด้วยพี่ คนคงสนใจเยอะเลย คนอื่นๆ ที่ไม่ได้มาเค้าคงอยากมา ครึ่งหน้าจะประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น เอาจริงไปโซเชียล เปิดรับสมัครด้วย ผมว่าช่วยได้แน่ ตีกันไรเนี่ย ต่อไปไม่มีใครสนใจแล้ว อยากมาทำแบบนี้มากกว่า” (รัฐพันธ์)

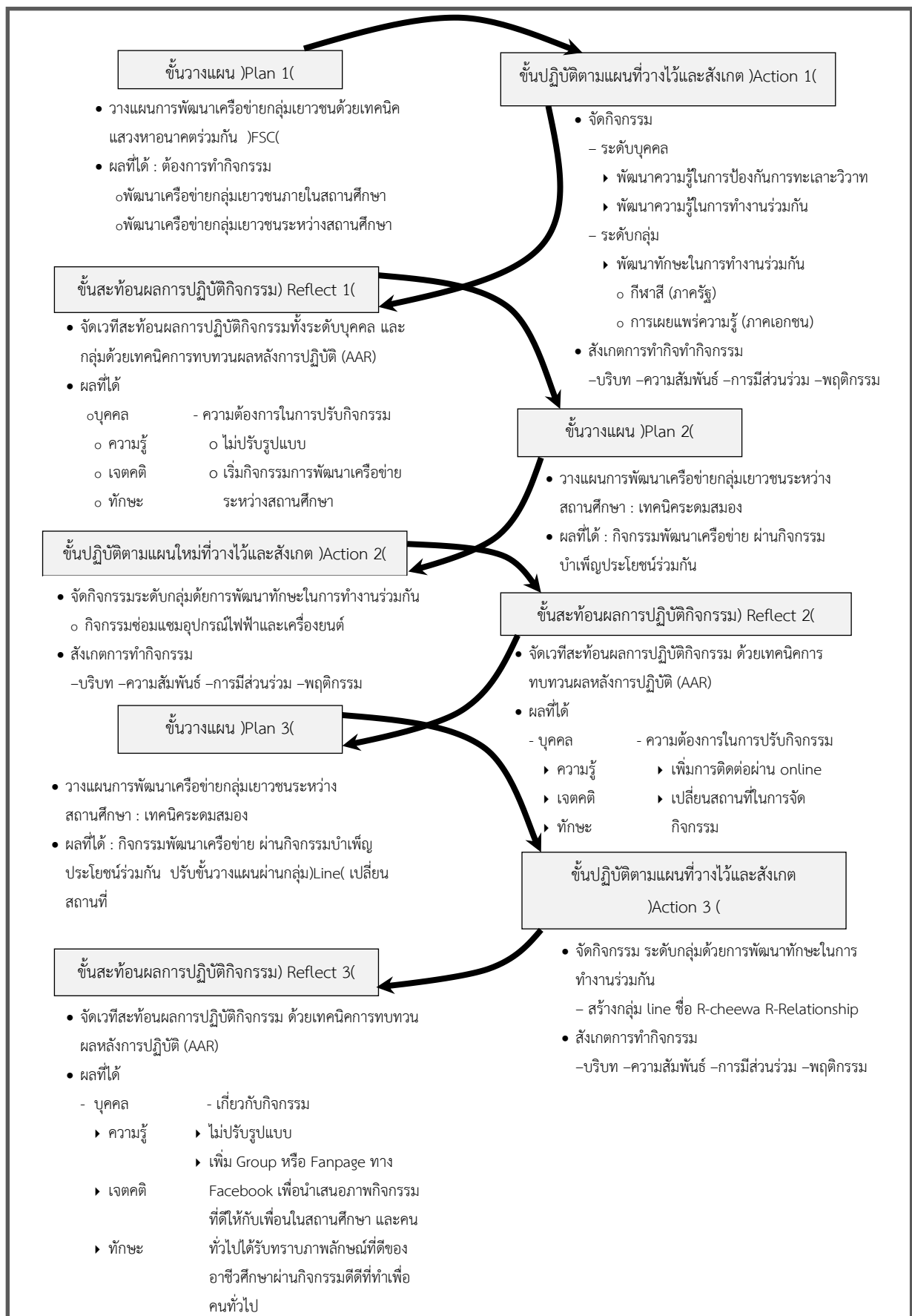
ภายหลังจากผู้เข้าร่วมการวิจัยได้ร่วมสะท้อนผลการปฏิบัติกิจกรรมในขั้นการสะท้อนผล (Reflect 3) แล้วนั้น ถือว่าเป็นการสิ้นสุดกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม จากสิ่งที่ได้จากการสะท้อนผลกล่าวคือ มีเครือข่ายภายใน และระหว่างสถานศึกษาเกิดขึ้น โดยเกิดขึ้นในรูปแบบไม่เป็นทางการ เป็นเครือข่ายที่เกิดขึ้นเพื่อป้องกันการทะเลาะวิวาท โดยเน้นการป้องกันกลุ่มที่ไม่เคยมีพฤติกรรมทะเลาะวิวาท และ กลุ่มที่มีความเสี่ยงด้วยการลดโอกาสที่จะเกิดการทะเลาะวิวาทขึ้น มีการพัฒนาสัมพันธ์ภาพระหว่างสถานศึกษา การรวมกลุ่มกันทำประโยชน์ เพื่อให้เห็นคุณค่าในตนเอง เป็นต้น เหล่านี้คือ ผลจากการทำงานของกลุ่มเยาวชนผ่านกิจกรรม รวมทั้งความรู้ที่ได้จากการเข้าร่วม และความรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติ และได้สะท้อนร่วมกันหลังเข้าร่วมกิจกรรม ผู้วิจัยสรุปผลการสร้างรูปแบบการพัฒนาเครือข่ายเยาวชนในการป้องกันการทะเลาะวิวาท ดังภาพประกอบ 1

2. การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาเครือข่ายกลุ่มเยาวชนในการป้องกันการทะเลาะวิวาทในนักเรียนอาชีวศึกษา

จากการการทำกิจกรรมผ่านขั้นตอนต่างๆ ของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมทั้ง 3 วงจรที่ผ่านมา นั้น ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ผลการพัฒนาเครือข่ายกลุ่มเยาวชน ทั้งในระดับภายในสถานศึกษา และระหว่างสถานศึกษาของนักเรียนอาชีวศึกษาด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) พบว่ามีรูปแบบในการพัฒนาเครือข่ายกลุ่มเยาวชนในการป้องกันการทะเลาะวิวาท 3 รูปแบบ ดังนี้

1) รูปแบบริเริ่มสร้างเครือข่าย เป็นรูปแบบที่เน้นการให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการทะเลาะวิวาท และฝึกทักษะการทำงานร่วมกัน ระหว่างสมาชิกในเครือข่าย โดยมีการเริ่มวางแผนกิจกรรมต่างๆ ระหว่างกลุ่มนักเรียนอาชีวศึกษา และกลุ่มอาจารย์ ทั้งภายในสถานศึกษา และระหว่างศึกษาได้ร่วมกันเสนอความคิดเห็น และมีข้อสรุปร่วมกันในการเลือกกิจกรรมเพื่อป้องกันการทะเลาะวิวาท โดยในรูปแบบนี้ สมาชิกทั้งหมดได้เลือก กิจกรรมการพัฒนาเครือข่ายภายในสถานศึกษา ที่เป็นการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการทะเลาะวิวาท และการทำงานร่วมกัน รวมทั้งการพัฒนาทักษะของการทำงานร่วมกันด้วย สำหรับรูปแบบการพัฒนาเครือข่าย ในแบบริเริ่มสร้างเครือข่ายนี้ ผลที่เกิดขึ้นคือ ผู้เข้าร่วมจะมีความรู้ในเรื่องการป้องกันการทะเลาะวิวาท และการทำงานร่วมกัน รวมทั้งมีทักษะการทำงานร่วมกันระหว่างสมาชิกในเครือข่ายเกิดขึ้น

2) รูปแบบหลายกำแพงกัน เป็นรูปแบบการพัฒนาเครือข่ายที่เน้น การฝึกทักษะการทำงานร่วมกัน และทักษะการสื่อสาร โดยใช้กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์เป็นตัวเชื่อมในการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างเครือข่ายกลุ่มเยาวชนที่อยู่ระหว่างสถานศึกษา ที่มีการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันระหว่างสถานศึกษา ตั้งแต่ขั้นวางแผนกิจกรรมต่างๆ ระหว่างกลุ่มนักเรียนอาชีวศึกษา และกลุ่มอาจารย์ การค้นหาข้อสรุปร่วมกันในการเลือกกิจกรรมเพื่อพัฒนาเครือข่ายระหว่างสถานศึกษา โดยในรูปแบบนี้ สมาชิกทั้งหมดได้เลือก กิจกรรมการบำเพ็ญประโยชน์ร่วมกัน ในการบริการซ่อมอุปกรณ์ และสิ่งของต่างๆ ให้กับบุคคลทั่วไป โดยผลที่นักเรียนอาชีวศึกษาที่เข้าร่วม

ภาพประกอบ 1 วงจรการสร้างรูปแบบการพัฒนาเครือข่ายกลุ่มเยาวชนในการป้องกันการทะเลาะวิวาท

กิจกรรมจะได้รับนั้น มีทั้งในเรื่องของการเกิดเครือข่ายระหว่างสถานศึกษา การทำงานร่วมกัน การได้ฝึกทักษะต่างๆ รวมทั้งการเห็นคุณค่าในตนเอง จากการได้นำเสนอภาพลักษณ์ที่ดีของนักเรียนอาชีวศึกษาไปสู่บุคคลภายนอกอีกด้วย ซึ่งเมื่อเกิดผลเหล่านี้แล้ว จะช่วยให้ป้องกันการทะเลาะวิวาทที่จะเกิดขึ้นได้

3) รูปแบบสานสัมพันธ์เพื่อร่วมกันพัฒนา การพัฒนาความสัมพันธ์ผ่านระบบออนไลน์ มีการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันระหว่างสถานศึกษา โดยเพิ่มการติดต่อผ่านเครือข่ายออนไลน์ ได้แก่ กลุ่มไลน์ (Group Line) เพื่อการติดต่อประสานงานที่รวดเร็วยิ่งขึ้น และเป็นการสานสัมพันธ์กันทั้งในแบบที่ไม่เป็นทางการ ตั้งแต่ชั้นวางแผนกิจกรรมต่างๆ ระหว่างกลุ่มนักเรียนอาชีวศึกษา และกลุ่มอาจารย์ การค้นหาข้อสรุปร่วมกันในการเลือกกิจกรรมเพื่อพัฒนาเครือข่ายระหว่างสถานศึกษา โดยในรูปแบบนี้ สมาชิกทั้งหมดได้เลือก กิจกรรมการบำเพ็ญประโยชน์ร่วมกัน ในการบริการซ่อมและการให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแล ซ่อมแซม และบำรุงรักษาอุปกรณ์ และสิ่งของต่าง ๆ ให้กับบุคคลทั่วไป โดยผลที่นักเรียนอาชีวศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมจะได้รับนั้น มีทั้งในเรื่องของการเกิดเครือข่ายระหว่างสถานศึกษา มีการทำงานร่วมกัน การได้ฝึกทักษะต่าง ๆ รวมทั้งการเห็นคุณค่าในตนเอง จากการได้นำเสนอภาพลักษณ์ที่ดีของนักเรียนอาชีวศึกษาไปสู่บุคคลภายนอกอีกด้วย และในแบบไม่เป็นทางการ ที่สามารถติดต่อในเรื่องอื่นๆ เช่น เรื่องความรู้ในการเรียน เรื่องการศึกษาต่อ เรื่องการฝึกงาน เรื่องการทำงาน เพื่อสานสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่สามารถช่วยในการป้องกันการทะเลาะวิวาทในนักเรียนอาชีวศึกษาได้

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการสร้างรูปแบบการพัฒนากลุ่มเยาวชนในการป้องกันการทะเลาะวิวาทในนักเรียนอาชีวศึกษา พบ 3 รูปแบบของการพัฒนา ได้แก่ 1) รูปแบบการพัฒนาเครือข่าย แบบริเริ่มสร้างเครือข่าย 2) รูปแบบหลายกำแพงกัน 3) รูปแบบสานสัมพันธ์ร่วมกันพัฒนา โดยมีการอภิปรายผล ดังต่อไปนี้ การพัฒนาเครือข่ายทั้ง 3 รูปแบบนี้ จุดเน้นที่สำคัญในเรื่องของการให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการทะเลาะวิวาท และการทำงานร่วมกัน รวมทั้งเน้นการฝึกปฏิบัติทักษะการสื่อสาร และทักษะการทำงานร่วมกัน ผ่านกิจกรรมการบำเพ็ญประโยชน์ ที่ทำให้เครือข่ายกลุ่มเยาวชนมีการพัฒนาสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างกัน ได้เห็นคุณค่าในตนเอง ด้วยการปฏิบัติและได้รับผลสะท้อนที่เป็นความคิดเห็นจากบุคคลอื่นๆ ในทางบวก ซึ่งทั้งหมดนี้ล้วนแต่เป็นสิ่งสำคัญในการป้องกันการทะเลาะวิวาทในนักเรียนอาชีวศึกษาต่อไปได้

โดยในการวิธีการป้องกันการทะเลาะวิวาทผ่านกิจกรรมต่างๆ นั้นจะเห็นได้ว่า มีเครือข่ายเกิดขึ้นในรูปแบบไม่เป็นทางการ เป็นเครือข่ายที่เกิดขึ้นเพื่อป้องกันการทะเลาะวิวาท โดยเน้นการป้องกันกลุ่มที่ไม่เคยมีพฤติกรรมทะเลาะวิวาท สอดคล้องกับมาตรการป้องกันการทะเลาะวิวาท แบบ Universal prevention (อุมพร ตรังสมบัติ, 2549) ที่กล่าวว่า เป็นการป้องกันก่อนที่จะเกิดพฤติกรรมทะเลาะวิวาท มุ่งเน้นที่เด็กและวัยรุ่นทั่วไปที่ยังไม่เคยเกิดพฤติกรรมมาก่อน นอกจากนี้ผลจากการสร้างเครือข่ายเพื่อป้องกันการทะเลาะวิวาทในครั้งนี้ยังพบว่า ผู้เข้าร่วมเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยง แต่ได้มีการจัดกิจกรรมเพื่อลดโอกาสที่จะเกิดการทะเลาะวิวาทขึ้น มีการพัฒนาสัมพันธ์ภาพระหว่างสถานศึกษา การรวมกลุ่มกันทำประโยชน์ เพื่อให้เห็นคุณค่าในตนเอง สอดคล้องกับมาตรการป้องกันการทะเลาะวิวาทแบบ Selective Prevention (อุมพร ตรังสมบัติ, 2549) ที่กล่าวว่า เป็นการป้องกันโดยมุ่งไปยังกลุ่มเสี่ยง หลักการที่สำคัญคือ ลดจำนวนของปัจจัยเสี่ยง และเพิ่มจำนวนความเข้มข้นของ

ปัจจัยปกป้อง กลยุทธ์ที่สำคัญ คือ การเข้าถึงกลุ่มเสี่ยงและช่วยให้กลุ่มเสี่ยงมีการพัฒนาความเข้มแข็งในด้านต่างๆ ด้วยการช่วยให้เด็กและวัยรุ่นรู้สึกว่าคุณสามารถทำสิ่งที่ดีและประสบความสำเร็จได้ เช่น ประสบความสำเร็จในการเรียน และในการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น เป็นต้น

ในส่วนของการทำงานร่วมกันของนักเรียนอาชีวศึกษา ทั้งในสถานศึกษา และระหว่างสถานศึกษานั้น สอดคล้องกับผลจากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับ “ความร่วมมือ” ว่าเป็นพฤติกรรมการทำงานร่วมกันของบุคคล กลุ่มบุคคล และอาจมีความหมายครอบคลุมไปถึงความร่วมมือขององค์กร ซึ่งประกอบด้วยการออกแบบและการจัดลำดับความสำคัญของเป้าหมาย เพื่อนำมาทำแผนปฏิบัติการตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ รวมทั้งมีการประเมินศักยภาพผลการปฏิบัติงานเพื่อนำผลมาใช้ในการปรับปรุงงาน สมาชิกทุกคนต้องมีจิตสำนึกด้านความรับผิดชอบที่จะแสวงหาวิธีการ เพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงานของตน และแสวงหาวิธีการที่จะพัฒนาความสัมพันธ์ในการทำงานของตน Cramer (1998) และ Martin (1999) ที่ได้เสนอว่า ความร่วมมือในการทำงานไม่ใช่กระบวนการทำงาน แต่เป็นการสร้างความสัมพันธ์ของบุคคล ในการทำงานร่วมกันของบุคคล โดยเครือข่ายที่เกิดขึ้นในครั้งนี้นั้น เป็นเครือข่ายที่เกิดขึ้น โดยสถานการณ์เป็นตัวกำหนด ได้แก่ เครือข่ายที่เกิดจากสถานการณ์และประเด็นปัญหาที่เกี่ยวกับการทะเลาะวิวาทที่ทุกฝ่ายเห็นว่า จำเป็นต้องใช้ความเป็นเครือข่ายในการแก้ปัญหาและสร้างพลังในการเรียนรู้หรือต่อรอง เพื่อให้เกิดการพัฒนากิจกรรมใด กิจกรรมหนึ่ง ทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยที่มีการพัฒนาเครือข่ายกลุ่มเยาวชนภายในโรงเรียนด้วยการสร้างโปรแกรมกระบวนการกลุ่มเพื่อพัฒนาความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและสร้างเครือข่ายชุมชน พบว่านักเรียนมีความเข้าใจ และมีเครือข่ายของเยาวชนในโรงเรียนได้ดีกว่ากลุ่มที่ไม่ได้เข้ารับการทดลอง (พรรณวดี พันธวงษา, 2553) สอดคล้องกับงานวิจัยของ วัชรพร เชยสุวรรณ (2553) และ ศิราณี และคณะ (2554) ที่พบผลการศึกษาว่า มีการพัฒนารูปแบบเครือข่ายและแกนนำนักศึกษาพยาบาลภายในวิทยาลัย โดยมีการเสริมสร้างภาวะผู้นำในแกนนำนักศึกษาในโรงเรียนประกอบด้วยการทำงานเป็นทีม การคิดและแก้ปัญหาเฉพาะหน้า และเมื่อพิจารณาจากลักษณะของสมาชิกกิจกรรม การดำเนินงานแล้วนั้น พบว่าสอดคล้องกับ นฤมล นิราทร (2543) ได้กล่าวไว้ว่า การจำแนกเครือข่ายนั้นทำได้หลายมิติ เป็นไปในลักษณะของเครือข่ายตามแนวนอน ที่เป็นเครือข่ายที่ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรต่าง ๆ ภายในเครือข่ายมีความเท่าเทียมกัน ลักษณะการแลกเปลี่ยนเป็นไปโดยช่วยเหลือเกื้อกูลกัน การติดต่อภายในเครือข่าย เป็นการติดต่อระหว่างบุคคล หรือองค์กร

รวมทั้งสอดคล้องกับรูปแบบชีวนิเวศวิทยาของ Bronfenbrenner (2005) กับองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ 1) *ด้านความต้องการ* เป็นศักยภาพของบุคคล ที่สะท้อนว่า นักเรียนอาชีวศึกษานั้นต้องการมีปฏิสัมพันธ์กับบริบทแวดล้อม นั่นคือ เพื่อน รุ่นพี่ สถานการณ์การทะเลาะวิวาท กิจกรรมการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม 2) *ด้านทรัพยากรภายใน* เป็นแหล่งสนับสนุนภายในของบุคคล ที่สะท้อนว่า นักเรียนเหล่านี้จะคงไว้ซึ่งการมีปฏิสัมพันธ์กับบริบทแวดล้อม เช่น ประสบการณ์การทำงานร่วมกันเป็นทีม ความรู้เกี่ยวกับการทำงานร่วมกันเป็นทีม ทักษะในการทำงานร่วมกันเป็นทีม ด้านการแสดงออก เป็นพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกมา และสะท้อนว่านักเรียนอาชีวศึกษาเหล่านี้ สร้างและคงไว้ซึ่งปฏิสัมพันธ์กับบริบทแวดล้อม ได้แก่ พฤติกรรมตั้งใจ การวางแผนกิจกรรม การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การสื่อสารกับสมาชิกที่ทำงานร่วมกัน 3) *ด้านประชากร* เป็นลักษณะทางประชากรของ

บุคคล ที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาหรือ การปรับตัวเช่น เมื่ออายุมากขึ้น การเรียนในระดับที่สูงขึ้นก็จะคำนึงถึงการออกไปทำงานข้างนอก ภาพลักษณ์ที่คนนอกมองมา ทำให้อยากนำเสนอสิ่งที่ดีไปสู่ประชาชนทั่วไป 4) *บริบทแวดล้อม* คือสิ่งที่อยู่ล้อมรอบบุคคล ที่มีความซับซ้อน คือ ระบบเล็ก (micro-system) เป็นสิ่งแวดล้อม สถานที่ที่อยู่ใกล้ชิดกับ บุคคลที่สุด และมีปฏิสัมพันธ์โดยตรง กับ บุคคลนั้น กล่าวคือในการสร้างเครือข่ายกลุ่มเยาวชนภายใน บุคคลในที่นี้ได้แก่ นักเรียนอาชีวศึกษา ระบบเล็กที่อยู่ล้อมรอบ ก็ได้แก่ สาขาวิชาของตนเอง อันได้แก่ เพื่อน อาจารย์ ที่อยู่ใกล้ชิดและมีปฏิสัมพันธ์โดยตรง ส่วนการสร้างเครือข่ายกลุ่มเยาวชนระหว่างสถานศึกษา ก็จะเป็นกลุ่มสถานศึกษาเดียวกันนั่นเอง และระบบกลาง (meso-system) เป็นการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมในระบบเล็กด้วยกันเอง นั่นคือ ในการสร้างเครือข่ายกลุ่มเยาวชนภายในการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่าง เพื่อน รุ่นพี่ รุ่นน้อง ในแผนก หรือสาขาของตนเอง *กระบวนการ (Process)* เป็นการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่เป็นศูนย์กลางของระบบกับบริบทแวดล้อมรอบตัวของพวกเขา ซึ่งกระบวนการเหล่านี้จะเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา และมีอิทธิพลต่อการพัฒนา/ปรับตัวของบุคคลในอนาคต โดยการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลใกล้ชิดโดยตรง ดังกระบวนการใกล้ชิดของเพื่อน รุ่นพี่ ที่ได้ทำงานอยู่ใกล้ชิดกัน ทั้งในเรื่องการทำกิจกรรม การเรียน การติดต่อสื่อสาร ทั้งนี้กลุ่มเยาวชนภายในแต่ละคน จะมีความรู้และทักษะต่างๆ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการทะเลาะวิวาท ความรู้เกี่ยวกับการทำงานร่วมกันเป็นทีม ทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทักษะในการสื่อสาร ทักษะในการให้เกียรติซึ่งกันและกัน ทักษะในการแลกเปลี่ยนความรู้ สอดคล้องกับ (พิชัย ผลพันธุ์, 2550) ที่ได้นำชุดฝึกอบรม สำหรับการแก้ไขปัญหาการก่อเหตุทะเลาะวิวาทของนักเรียนอาชีวศึกษา ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม ศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนกองทัพบก อุบลราชธานี ขส.ทบ. ที่เน้นการพัฒนาพฤติกรรมด้านคุณธรรม ด้านวุฒิภาวะทางอารมณ์ การรับรู้เกี่ยวกับสังคมและด้านความสัมพันธ์กับโรงเรียน มีขั้นตอนในการสร้างเครือข่ายที่ให้สมาชิกที่ได้เข้าร่วม ได้เข้าใจเป้าหมาย สร้างการยอมรับระหว่างกัน เนื่องจากมาจากต่างสถานศึกษา รวมทั้งได้ทำกิจกรรมร่วมกัน โดยเป็นกิจกรรมที่ง่าย และนักเรียนอาชีวศึกษาได้เลือกกิจกรรมเอง

สอดคล้องกับ ขนิษฐา กาญจนรังสีนนท์ (2543) ที่ได้เสนอแนวทางการพัฒนาเครือข่าย เพื่อความยั่งยืน ไว้ว่า สมาชิกที่เข้าร่วม ต้องเข้าใจเป้าหมายในการรวมตัวกันว่าจะก่อให้เกิดความสำเร็จในภาพรวม สร้างการยอมรับในความแตกต่างระหว่างสมาชิก ยอมรับในรูปแบบและวัฒนธรรมองค์กรของสมาชิก มีกิจกรรมสม่ำเสมอและมากพอที่จะทำให้สมาชิกได้ทำงานร่วมกัน เป็นกิจกรรมที่ต้องแน่ใจว่าทำได้ และกระจ่ายงานได้ทั่วถึง ควรเลือกกิจกรรมที่ง่ายและมีแนวโน้มประสบผลสำเร็จ อย่าทำกิจกรรมที่ยากโดยเฉพาะครั้งแรกๆ เพราะถ้าทำไม่สำเร็จอาจทำให้เครือข่ายที่เริ่มก่อตัวเกิดการแตกสลายได้ จัดให้มีและกระตุ้นให้มีการสื่อสารระหว่างกันอย่างทั่วถึง และสม่ำเสมอ สนับสนุนสมาชิกทุกกลุ่ม และทุกด้านที่ต้องการความช่วยเหลือ เน้นการช่วยเหลือกลุ่มสมาชิกที่ยังอ่อนแอให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้ สร้างความสัมพันธ์ของบุคลากรในเครือข่าย สนับสนุนให้สมาชิกได้พัฒนางานอย่างเต็มกำลังตามศักยภาพและความชำนาญที่มีอยู่ โดยร่วมกันตั้งเป้าหมายในการพัฒนางานให้กับสมาชิกแต่ละกลุ่ม ส่งผลให้สมาชิกแต่ละกลุ่มมีความสามารถพิเศษเฉพาะด้าน เป็นพื้นฐานในการสร้างความหลากหลายและเข้มแข็งให้กับเครือข่าย สร้างความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้น ระหว่างบุคลากรทุกระดับของสมาชิกในเครือข่ายในลักษณะความสัมพันธ์ฉันท์เพื่อน จัดกิจกรรมให้สมาชิกใหม่ของเครือข่าย เพื่อเชื่อมต่อคนรุ่นเก่ากับคนรุ่นใหม่ใน

การสืบทอดความเป็นเครือข่ายต่อไป จัดให้มีเวทีระหว่างคนทำงานเพื่อพัฒนาหรือแก้ปัญหาในการทำงานด้านต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งการให้กำลังใจซึ่งกันและกัน จัดให้มีช่องทางการทำงานร่วมกัน การสื่อสารที่ง่ายต่อการเข้าถึงที่ทันสมัยและเป็นปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยขอเสนอแนะจากงานวิจัยใน 3 ส่วนคือ ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ จากข้อค้นพบที่ได้จากการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม พบว่ากลุ่มผู้ร่วมวิจัย (Participants) มีความรู้ที่สำคัญในการป้องกันการทะเลาะวิวาท มีความรู้สึกที่ดีต่อการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม รวมทั้งมีทักษะที่สำคัญในการทำงานร่วมกัน เช่น ทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญต่อการสร้างเครือข่ายกลุ่มเยาวชนในการป้องกันการทะเลาะวิวาทของนักเรียนอาชีวศึกษา ดังนั้น ตัวแทนผู้บริหารและอาจารย์ ควรให้การสนับสนุน เปิดโอกาส และรับฟังความคิดเห็นจากกลุ่มนักเรียนในการทำกิจกรรมให้นักเรียนมีส่วนร่วมตั้งแต่การวางแผน การตั้งเป้าหมาย และการจัดกิจกรรมส่วนในกลุ่มนักเรียนอาชีวศึกษา ก็ควรมองเห็นคุณค่าในสิ่งที่ตัวเองเรียน และปฏิบัติ ทำงานร่วมกันอย่างตั้งใจ

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย จากผลของการวิจัยในส่วนของการพัฒนาเครือข่ายกลุ่มเยาวชนในการป้องกันการทะเลาะวิวาทในนักเรียนอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สามารถนำผลที่ได้ไปใช้เป็นนโยบายในการสร้างกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ร่วมกันระหว่างสถานศึกษาให้เกิดขึ้นในทุกปี รวมทั้งให้แต่ละสถานศึกษามีการพัฒนาเครือข่ายกลุ่มเยาวชนทั้งภายใน และระหว่างสถานศึกษาให้เกิดขึ้นได้

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป จากผลการวิจัยในครั้งนี้ ที่พบว่ามีเครือข่ายกลุ่มเยาวชนภายในสถานศึกษา และระหว่างสถานศึกษาเกิดขึ้น โดยมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน สามารถทำงานร่วมกันได้ ในการวิจัยครั้งต่อไปอาจมีการขยายจำนวนสถานศึกษา ในการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาเครือข่ายกลุ่มเยาวชนระหว่างสถานศึกษาให้เกิดขึ้น โดยอาจพัฒนาเครือข่ายสถานศึกษาที่อยู่ในพื้นที่บริเวณใกล้เคียงกัน หรือสถานศึกษาที่มีคู่กรณีทะเลาะวิวาทกัน

เอกสารอ้างอิง

ชนัญญา กาญจนรังษิณนท์. (2542). *การสร้างเครือข่ายเพื่อการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา สถาบันการพัฒนาชุมชน.

จิรพัฒน์ พรหมสิทธิการ. (2543). *ปัจจัยที่มีผลต่อการทะเลาะวิวาทของนักเรียนอาชีวศึกษา : ศึกษากรณีเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต).

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย.

นฤมล นิราทร. (2543). *การสร้างเครือข่ายการทำงาน: ข้อควรพิจารณาบางประการ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- พิชัย ผลพันธุ์. (2550). การพัฒนาชุดฝึกอบรมการแก้ไขปัญหและป้องกันการทะเลาะวิวาทของนักเรียน
อาชีวศึกษา: กรณีศึกษานักเรียนอาชีวศึกษาประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม โรงเรียนกองทัพบกอุปถัมภ์
ช่วงกล ชล.ทบ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, บัณฑิตวิทยาลัย.
- พิสิฐ เทพไกรวัล. (2554). การพัฒนารูปแบบเครือข่ายเพื่อคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก.
เล็ก. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, บัณฑิตวิทยาลัย.
- พรรณวดี พันธุ์วงษา. (2553). การพัฒนาความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการสร้าง
เครือข่ายเยาวชนในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นโดยใช้กระบวนการกลุ่ม. (วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, บัณฑิตวิทยาลัย.
- รัฐธรา (นามสมมติ). นักเรียนอาชีวศึกษา สถานศึกษาอาชีวศึกษาแห่งหนึ่ง. (27 เมษายน 2559). สัมภาษณ์.
- รัฐพันธ์ (นามสมมติ). นักเรียนอาชีวศึกษา สถานศึกษาอาชีวศึกษาแห่งหนึ่ง. (2 มีนาคม 2559; 16 มิถุนายน
2559). สัมภาษณ์.
- รัฐพล (นามสมมติ). นักเรียนอาชีวศึกษา สถานศึกษาอาชีวศึกษาแห่งหนึ่ง. (18 มกราคม 2559; 2-3, 12 มีนาคม
2559; 27 เมษายน 2559; 16 มิถุนายน 2559). สัมภาษณ์.
- วรรณดี สุทธิธรรกร. (2556). การวิจัยเชิงปฏิบัติการ การวิจัยเพื่อเสริมภาพและการสรรค์สร้าง. กรุงเทพฯ: สยาม
ปริทรรศน์.
- วัชรพร เชยสุวรรณ. (2553). การพัฒนาเครือข่ายและรูปแบบการพัฒนาแกนนำนักศึกษาพยาบาลผู้นำการสร้าง
เสริมสุขภาพของวิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือ. วารสารพยาบาลทหารบก, 11(2), 98-104.
- วิสิทธิ์ คลังสิน. (2539). การศึกษาสาเหตุการทะเลาะวิวาทของนักเรียน/นักศึกษาอาชีวศึกษาประเภทช่าง
อุตสาหกรรมในเขตกรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง, บัณฑิตวิทยาลัย.
- ศิริณี อิ่มน้ำขาว, เรณูวัฒน์ โคตรพัฒน์, วีระชัย อิ่มน้ำขาว, สุจิตา ตีลการยกทรัพย์, ภรรวษา จันทศิลป์, และณัฐ
วุฒิ สุริยะ. (2556). การพัฒนารูปแบบแกนนำและเครือข่ายแกนนำสร้างเสริมสุขภาพ: วิทยาลัยพยาบาล
ศรีมหาสารคาม. วารสารวิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี, 24(2), 74-85.
- แสง ทวีคุณ. (2538). การฝึกเพื่อเสริมสร้างจิตลักษณะในการป้องกันพฤติกรรมทะเลาะวิวาทในนักเรียน
อาชีวศึกษา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,
สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์.
- เสน่ห์ เสถียรพงษ์. 2540. การก่อเหตุทะเลาะวิวาททำร้ายร่างกายของนักเรียนอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร
และปริมณฑล. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์.
- เสรี พงศ์พิศ. (2548). เครือข่าย. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน.
- เสรี ภัทรพิศาล. (2545). การก่อเหตุทะเลาะวิวาททำร้ายร่างกายของนักเรียนอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร
และปริมณฑล. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย.

- เอก (นามสมมติ). อาจารย์ สถานศึกษาอาชีวศึกษาแห่งหนึ่ง. (18 มกราคม 2559). สัมภาษณ์.
- เอกราช (นามสมมติ). นักเรียนอาชีวศึกษา สถานศึกษาอาชีวศึกษาแห่งหนึ่ง. (2-3 มีนาคม 2559). สัมภาษณ์.
- เอกรินทร์ (นามสมมติ). นักเรียนอาชีวศึกษา สถานศึกษาอาชีวศึกษาแห่งหนึ่ง. (18 มกราคม 2559; 3, 12 มีนาคม 2559; 27 เมษายน 2559). สัมภาษณ์.
- เอกลักษณ์ (นามสมมติ). นักเรียนอาชีวศึกษา สถานศึกษาอาชีวศึกษาแห่งหนึ่ง. (2 มีนาคม 2559; 16 มิถุนายน 2559). สัมภาษณ์.
- อุมาพร ตรังคสมบัติ. (2549). *ความรุนแรงในวัยรุ่นไทย รายงานการทบทวนองค์ความรู้และข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย*. กรุงเทพฯ: กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.
- อุษารัตน์ นิตยารมย์. (2548). *กระทรวงศึกษาธิการกับการจัดการแก้ไขปัญหาการทะเลาะวิวาทของนักเรียนอาชีวศึกษา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, คณะรัฐศาสตร์.
- Bronfenbrenner, U. (2005). *Making human beings human: Bioecological perspectives on human development*. California: Sage.
- Cramer, S. F. (1998). *Collaboration: A success strategy for special educators*. Needham Heights, MA: Allyn & Bacon.
- Martin, E. (1999). *Changing Academic Work: Developing the Learning University*. Buckingham: SRHE/Open University Press.
- Mitchell, J. C. S. (1968). *Networks in Urban Situation*. Manchester: Manchester University Press.
- Reza, A., Mercy, J., & Krug, E. (2001). Epidemiology of violent deaths in the world. *Injury Prevention*, 7(2), 104–111. Retrieved from <http://doi.org/10.1136/ip.7.2.104>

Translated Thai References (ส่วนที่แปลรายการอ้างอิงภาษาไทย)

- Akaluck (alias), Vocational student, Vocational School. (2016, March 2; 2016, June 16). Interview.
- Akarach (alias), Vocational student, Vocational School. (2016, March 2-3). Interview.
- Akarin (alias), Vocational student, Vocational School. (2016, January 18; 2016 March 3,12; 2016, April 27). Interview.
- Ake (alias), Teacher, Vocational School. (2016, January 18). Interview.
- Choeisuwat, V. (2010). Developing nursing student network and capacity building model for health promotion leader in the royal thai navy college of nursing. *Journal of The Royal Thai Army Nurses*, 11(2), 98-104.
- Imnamkhao, S., Kotarpuat, R., Imnamkhao W., Tilakarayasrup, S., Jantasin, B., & Suriya Nattawut. (2013). Mainstay Model and Network Development for Health Promotion of Srimahasarakham Nursing College. *Journal of Phrapokklao Nursing College*. 24(2), 74-85.

- Kanjanarangsrinon, K. (1999). *Networking for Development*. Bangkok: Research and development group at Community Development Institute.
- Klungsin, W. (1996). *The Study of Causes for Brawlings of Industrial trait Program Students in Bangkok*. (Master's Thesis). King Mongkuts Institute of Technology Ladkrabang, Graduate School.
- Niratorn, N. (2000). *The network operation: Some Consideration*. Bangkok: Thammasart university.
- Nitiyaron, U. (2005). *The Ministry of Education and the problem solving management of fighting and conflict of vocational school students*. (Master's Thesis). Ramkhamhang University.
- Patarapisarn, S. (2002). *Production of Quarrel and Physical Abuse among Vocational Education Students in Bangkok Metropolitan and Circle*. (Master's Thesis). Thammasart University.
- Phantuwongsa, P. (2010). *The development of youth's the understanding participation in the sufficiency economy philosophy by the youth network development in the secondary school by group process*. (Master's thesis), Khonkaen University, Graduate school.
- Pongpit, S. (2005). *Network*. Bangkok: Community Enterprise Institute.
- Pholpanthin, P. (2007). *A Development kits, training, troubleshooting, and prevent the scrapping of vocational students: A case study vocational students (Industrial technicians) in Army transportation engineering school*. (Doctoral Dissertation). Burapa University, Graduate School.
- Promsittigran, J. (2000). *Factors Affevt Quarrel of Vocational Education Students: A Case Study at Bangkok Metropolitan and Circle*. (Master's Thesis). Kasetsart University, Graduate School.
- Rattapan (alias), Vocational student, Vocational School. (2016, March 2; 2016, June 16). Interview.
- Rattapol (alias), Vocational student, Vocational School. (2016, January 18; 2016, March 2-3, 12; 2016, April 27; 2016, June 16). Interview.
- Ratthara (alias), Vocational student, Vocational School. (2016, April 27). Interview.
- Sateanpong, S. (1997). *Production of Quarrel and Physical Abuse among Vocational Education Students in Bangkok Metropolitan and Circle*. (Master's Thesis). Thammasart University.
- Sutthinarakorn, W. (2013). *Action Research: Freedom and Creativity-Based Research*. Bangkok: Siamparitat.

- Thaweekoon, S. (1995). *Psychological traits training for the prevention of violence behavior in vocational college students*. (Master's Thesis). Srinakharinwirot University, Behavioral Science Research Institute.
- Thepkraiwin, P. (2011). *The development of a collaborative network model for educational quality management in small sized primary schools*. (Doctoral Dissertation). Khonkaen University, Graduate school.
- Trungkasombat, U. (2006) *Violence in Thai Adolescence: Review Literature and Policy Suggestion Report*. Bangkok: Department of Mental Health, Ministry of Health.